

Research Paper

Gender representation in the secondary school english language book from the perspective of the components of an unequal and discriminatory view of women

Zahra Alimadadi¹, Reza Vala², Fattah Nazem³

1. Ph.D Student in Educational Sciences, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran.
3. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran.

Citation: Alimadadi Z, Vala R, Nazem F. Gender representation in the secondary school english language book from the perspective of the components of an unequal and discriminatory view of women. J of Psychological Science. 2022; 21(111): 559-573.

ORCID

URL: <https://psychologicalscience.ir/article-1-1366-fa.html>

[10.52547/JPS.21.111.559](https://doi.org/10.52547/JPS.21.111.559)

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Gender Representation,
Critical Discourse
Analysis,
Context,
Background,
Textbooks

Background: Textbooks have been the main and official source of transmitting the values of society to students and a very powerful force in the process of forming gender roles of children and adolescents. In this study, gender representation and identification of gender relationship in the English language textbook of the second year of high school in Iran is considered.

Aims: Identifying the basic components of gender discourse in Persian and English literature and social science textbooks in the second year of high school

Methods: Quantitative and qualitative content analysis is a combination. Qualitative content analysis of the text of lessons and pictures has been selected, in which the quality of representations has been examined. Quantitative content analysis method is also used to quantitatively compare the number of images, feminine and masculine nouns and pronouns. The statistical population of this research was the whole English language textbook of the second year of high school and the results of the research were examined using the mean, f and t test.

Results: Content analysis of books has also shown a traditional and clichéd approach and disproportion and balance, especially in expressing emotional feelings of attention to both genders.

Conclusion: Ignoring the educational reality of female students and not reflecting it in textbooks does not seem very logical. Also, in order to improve the situation, a cultural background must first be provided. This research showed that the reproduction of sexist discriminatory stereotypes is done covertly and sometimes openly in educational books through images and literary texts.

Received: 07 Aug 2021

Accepted: 10 Sep 2021

Available: 22 May 2022

* **Corresponding Author:** Reza Vala, Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Roodehen Branch, Islamic Azad University, Roodehen, Iran.

E-mail: Vala@riau.ac.ir

Tel: (+98) 9121093094

2476-5740/ © 2021 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license

(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Today, planners at the micro and macro levels are aware of the importance of the role of women in advancing the goals of society. However, the cultural conditions prevailing in the society still show interests in the society which prevent the real appreciation of women's activities in the society. One of the important indicators that is considered as a measure of gender development and women's empowerment. Today, the importance of education and its necessity is not hidden from anyone (Unesco, 2006). People in the community pay special attention to education and schools because the future of young people and their children depends on education (Reagle, 2018: 125). Most experts believe that formal education and school environment is one of the main agents of socialization that in competition with other factors in society can affect the attitudes, beliefs and behavior of learners (Brint, et al. 2001: 28) among the elements., Constituent of educational systems, textbooks are more important due to their impact on the audience (Saifollahi and Ebrahimi, 2007: 67). In fact, textbooks used in schools play an important role in educating learners (Toci, Aliu, 2013). They are potential tools that help to create a favorable attitude in learners. It is through textbooks that learners gain an understanding of themselves (Sumalatha, K. & Ramakrishnaiah, D., 2004: 62-63). Learning and motivation of students trained through Tanavah is higher than students who have been trained through the usual method (Barat Dastjerdi Negin, Abedini Yasmin, 2016: 391-407). Textbooks have a significant impact on the development of children's gender role (Hasasi, 2006). Because what is taught to students includes many gender stereotypes (Zare et al., 2010). Therefore, textbooks are the first and official source of transmitting the values of society to students and are a very powerful force in the process of forming gender roles of children and adolescents (Taylor, 2003: 300-311). According to Forouli, children's perception of gender is greatly influenced by images and textbooks (Froutan, 2010). This raises the key question of what do school textbooks teach our children and adolescents about gender? It should

be noted that the need to ask such a question in countries where the education system is centralized and the textbook is the main source of information and cultural transmission and plays a major role in the process of gender socialization of students (Mosalinejad, 2008), is very important. This study seeks to answer the question of how the basic components of gender discourse are represented in the books of Persian literature and English and social sciences in the second year of high school. Given the deep roots of how gender concepts are formulated, we use critical discourse analysis theory to understand the dimensions of the subject and the qualitative nature of the research. In another study, gender was in favor of girls as a significant predictor of the three subscales of emotion attention, emotion differentiation, and mood reconstruction. Comparing the status of ideological and interpersonal identity, interpersonal identity had a greater predictive ability (Rahiminejad, Anjodani, 2016: 216-234) and (Lee, Collins, 2008) One of the reasons for the growth of discourse theory is the changes that took place in the field of language in the 1970s and in theories such as monotheism, critical theory and structuralism in the 1960s and 1970s (Howthorn, 2012). In constructive discourse, it is only by distancing oneself from the traditional role of information transfer and approaching the concept of information interaction that one can revive identity and social relations in the social world, a change in favor of social, historical and cultural reality, and ultimately human knowledge. (Shokri et al., 2007: 40-49) In another study, the purpose of predicting the academic achievement of high school girls and boys based on self-control, addiction to technologies (Internet, mobile phones and computer games) And suffering from attention deficit / hyperactivity disorder (Abedini Yasmin, 2016: 79-97).

Method

Considering the subject of the research (how gender is represented in the English language textbook in the second year of high school) and the features of the content analysis method, which usually emphasizes the essence of the message and the answer to the question of what and how; The research method is a combination of quantitative and qualitative content

analysis. In the method of qualitative content analysis, the text of lessons and pictures has been selected, and in this section, the quality of representations has been examined. Quantitative content analysis method is also used to quantitatively compare the number of images, feminine and masculine nouns and pronouns. The number of authors and book designers will also be compared by gender. The number of male and female characters present in the textbooks of each book is compared; In this section, it is not important to repeat the names, but the number of characters of each gender in the text of each lesson is compared. Finally, the number of authors and poets of lesson texts in each book is examined by considering their gender. Due to the nature of the latter method, the information pre-recorded in the English language textbook in the second year of high school has been examined by the reverse questionnaire method. In this research, the title unit of English language books in the second year of high school, the text unit, each of the courses of these books, and the registration unit include elements of a text (pictures, names and pronouns, sentences), counting unit, number of names, pictures and sentences and The unit of analysis is gender (male or female). In every English language book that is examined; To count the number of masculine or feminine nouns, masculine and feminine nouns are identified and counted in the text of each lesson. Words such as man, boy, man, husband and male names and words such as woman, woman, girl, etc. are counted among the feminine words. In image counting, any image that shows a male or female face is counted. (Of course, in images such as marches, the whole picture is analyzed.) Also, in each book, authors and designers of each gender are counted and compared. This work is also repeated for the authors and poets of the texts of the lessons of each book. In each book, the number of courses that introduce characters of each gender; Have been compared. The text of the lessons and pictures have been qualitatively analyzed. Answering the questions about the quality of representations for each gender in these books and how gender stereotypes are reproduced in the text of lessons and pictures; The qualitative content analysis section constitutes the

research. Tool In this research, the content analysis method has been used. In content analysis, the researcher has analyzed specific messages in order to answer the research questions (Azar, 2001). Content analysis in Shannon entropy technique The steps of this method are as follows (Zohravandeh, 2006). 1. The desired frequency matrix should be normalized. For this purpose, the linear normalization method is used: 2. The information load of each category must be calculated. The following relation is used for this purpose: (Samadi, 2001)

$$p = \frac{f_{ij}}{\sum_{j=1}^m f_{ij}} \quad (i=1,2,3,\dots,n, j=1,2,\dots,m)$$

2. The information load of each category must be calculated. The following equation is used for this purpose:

$$E_j = K \sum_{h=1}^m p_{ij} \ln p_{ij} \quad (i=1,2,\dots,m) \quad K = \frac{1}{\ln m}$$

3. The coefficient of importance of each category must be calculated. Each category that has a higher information load is more important. For this purpose, the relation ($W_j = E_j / (jE_j)$) is used (Baker, 2003).

The study of data in this study is done in the form of reading and out of nine books that have been taught in Iranian schools in a quantitative and qualitative manner using content analysis technique and according to the model of Mount Fairclough for researchers in the field and according to That the researcher is free in determining the criteria and framework for content analysis, the components of the names of the images are collected from inside the books, then the frequency of each component is determined so that in addition to the use of each component in each book and educational level, the difference in usage of each To analyze one of them, it should be noted that the frequency of components in

each book and base have been collected without repetition in each lesson in order to provide a comprehensive and accurate analysis of the presence of those components.

Results

Findings that the book of social studies had the most attention to gender-related images, and the English language book had the least attention to gender-related images. Figure (1) shows the information related to the observations from the English language book:

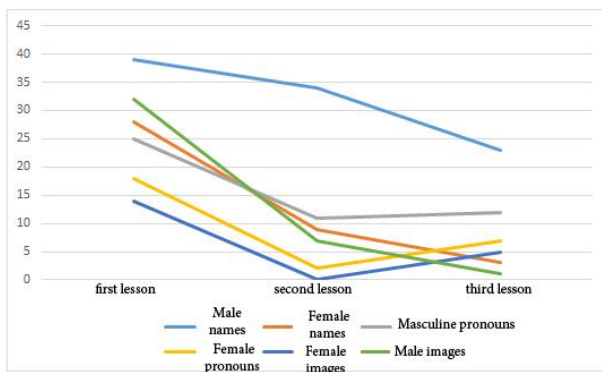

Figure 1. Frequency and percentage distribution of English language books in the tenth, eleventh and twelfth years of high school

According to the mean and f results and the results obtained in t-test show that between the socialization of gender roles by parents and genderization of children's independence from parents and genderization of entertainment and genderization of roles and feminization of emotional and gender feelings There is a significant relationship between space and place.

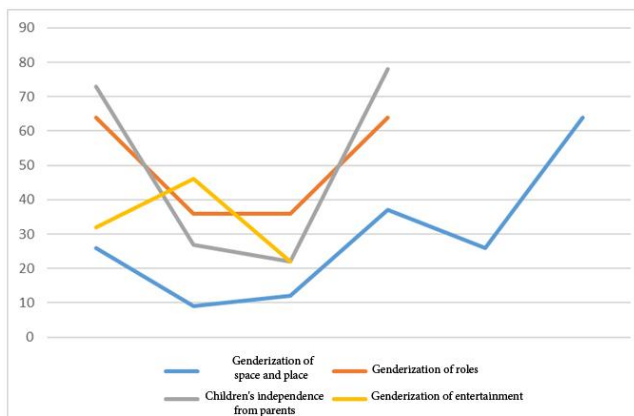

Figure 2. Frequency distribution and genderization of space and place in the English language book

Conclusion

The books studied in this research show the very large presence of men and a small number of women in quantitative components such as pictures, names, authors of lessons, authors of lesson texts and characters present in the texts. 95% of the pictures, 85% of the names, 95% of the introduced greats and celebrities, 93% of the writers and poets of the textbooks, 76% of the authors and the planners' group and 87% of the characters in the textbook are men. Qualitatively, these books introduce men as wiser, wiser, stronger, more managerial, and more worthy. Women often cry and express helplessness, and the tasks assigned to them are at a very low level. It must be admitted that textbooks, especially Persian literature, in addition to being influenced by the purposeful intentions of the authors; More importantly, they are influenced by the literary, cultural and historical heritage of Iranians. If a correction is to be made; In addition to bringing women writers and authors into the field and observing fairness in quantitative indicators of representation of both sexes, such as images, names and people present in the text of courses, etc., the quality of representations should be considered and above all, correction. Gender attitudes in society should be done in a cultural way and cultural activists in all fields should pursue and consider the above in a targeted manner. The fact is that women in our society today are active in various social spheres. Today they can be seen in literary and scientific fields such as olympiads and universities, offices and jobs outside the home, even political positions and sports fields. However, this level of attendance is not comparable to men; But ignoring this amount of social reality and not reflecting it in textbooks does not seem very logical. Also, to improve the situation, a cultural ground must be provided first, and one of the important tools to achieve this goal is textbooks. This study showed that the reproduction of gender discriminatory stereotypes is hidden and sometimes overt in educational books through images and literary texts. The results show that the images and texts of the books are old and traditional and do not correspond to today's Iranian women's society. There were more male roles and the unequal and

discriminatory view of women was a kind of emphasis on the superiority of men as the first sex over women as the defeated sex and the second. In the present study, according to the content analysis of the English language textbook of the second year of high school, the bitter fact was revealed that the education policy on the role and presence of women has been a discriminatory view. Practical ways to compensate for this shortcoming include: Considering the interests of men and women in legislation and policy-making and planning, political reform, reproducing educational resources, facilitating continuing education for women, creating a safe educational environment, and Suitable for both gender groups, changing and developing approaches and optimizing teachers' skills can, to some extent, provide social justice and non-discrimination for women in textbooks. The fact is that women in today's mother society are active in various social spheres. Today they can be found in literary and scientific fields such as Olympiads, and universities, offices and jobs outside the home, even in political positions and sports fields. However, this level of presence is not comparable to men; But ignoring this amount of social reality and not reflecting it in textbooks does not seem very logical. Gender inequality in textbooks doubles this serious need and determination in policy-making and social orientation in education in favor of the concept of justice in gender equality. It is incumbent upon those in charge to reproduce and rewrite educational materials and apply gender justice to women's social identity in order to develop indicators of social and educational progress in the country.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: The present study observes ethical principles, including obtaining written consent in order to participate in the research; Respect for the principle of confidentiality of the participants so that for confidentiality, the participants were coded and their names were removed; Adequate information on how to conduct research was provided to all participants and their freedom to leave the research process.

Funding: The books studied in this research show the very large presence of men and a small number of women in quantitative components such as pictures, names, authors of lessons, authors of lesson texts and characters present in the texts. 95% of the pictures, 85% of the names, 95% of the introduced greats and celebrities, 93% of the writers and poets of the textbooks, 76% of the authors and the planners' group and 87% of the characters in the textbook are men. Qualitatively, these books introduce men as wiser, stronger, more managerial, and more worthy. Women often cry and express helplessness, and the tasks assigned to them are at a very low level. It must be admitted that textbooks, especially Persian literature, in addition to being influenced by the purposeful intentions of the authors; More importantly, they are influenced by the literary, cultural and historical heritage of Iranians. If a correction is to be made; In addition to bringing women writers and authors into the field and observing fairness in quantitative indicators of representation of both sexes, such as images, names and people present in the text of courses, etc., the quality of representations should be considered and above all, correction. Gender attitudes in society should be done in a cultural way and cultural activists in all fields should pursue and consider the above in a targeted manner.

Authors' contribution: The first author was the senior author, the second were the supervisors and the third and forth was the advisors.

Conflict of interest: The authors of the present article state that there is no conflict of interest in writing this research.

Acknowledgments: We would like to express our deep gratitude for the cooperation and sincere support of all participants in this study, as well as all teachers, principals and staff who cooperated with us in collecting the findings of the present study.

مقاله پژوهشی

بازنمایی جنسیتی در کتاب زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه دبیرستان از منظر مؤلفه‌های نگاه نابرابر و تبعیض آمیز به زنان

زهرا علیمددی^۱، رضا والا^{۲*}، فتاح ناظم^۳

۱. دانشجوی دکتری علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۳. دانشیار، گروه علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

مشخصات مقاله

چکیده

کلیدواژه‌ها:

گفتمان جنسیتی،
تحلیل گفتمان انتقادی،
بافت،
زمینه،
کتاب درسی

زمینه: کتاب‌های درسی منبع اصلی و رسمی انتقال ارزش‌های جامعه به دانش‌آموزان بوده و نیروی بسیار قدرتمند در فرآیند شکل‌گیری نقش‌های جنسیتی کودکان و نوجوانان محسوب می‌شوند. در این مقاله بازنمایی جنسیتی و شناسایی ارتباط جنسیت در کتاب زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه در ایران مد نظر می‌باشد.

هدف: شناسایی مؤلفه‌های اساسی گفتمان جنسیتی در کتب ادبیات فارسی و زبان انگلیسی و علوم اجتماعی دوره دوم متوسطه دبیرستان.

روش: تحلیل محتوای کمی و کیفی به صورت ترکیبی می‌باشد. تحلیل محتوای کیفی متن دروس و تصاویر، انتخاب شده است که در این بخش کیفیت بازنمایی‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. روش تحلیل محتوای کمی نیز برای مقایسه کمی تعداد تصاویر، اسامی و ضمائر مؤنث و مذکر مورد استفاده قرار می‌گیرد. جامعه آماری این تحقیق کل کتاب زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه بوده است و با استفاده از میانگین و F و آزمون T نتایج تحقیق بررسی شده است.

یافته‌ها: یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل کمی، دلالت بر وجود نابرابری و تبعیض جنسیتی در کلیه کتب دوره دوم متوسطه بررسی شده داشته‌اند. نتایج تحلیل محتوایی کتاب‌ها نیز حاکی از رویکردی سنتی و کلیشه‌ای و عدم تناسب و توازن به ویژه در ابراز احساسات عاطفی توجه به هر دو جنس بوده است.

نتیجه‌گیری: نادیده گرفتن واقعیت تربیتی دانش‌آموزان دختر و عدم بازتاب آن در کتاب‌های درسی چندان منطقی به نظر نمی‌رسد. همچنین برای اصلاح شرایط ابتدا باید زمینه‌ی فرهنگی فراهم آید این پژوهش نشان داد که باز تولید کلیشه‌های تبعیض آمیز جنسیتی به صورت پنهان و گاه آشکار در کتب آموزشی از طریق تصاویر و متون ادبی صورت می‌پذیرد.

دریافت شده: ۱۴۰۰/۰۵/۱۶

پذیرفته شده: ۱۴۰۰/۰۶/۱۹

منتشر شده: ۱۴۰۱/۰۳/۰۱

* نویسنده مسئول: رضا والا، استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

رایانامه: Vala@riau.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۲۱۰۹۳۰۹۴

مقدمه

امروزه برنامه‌ریزان در سطح خرد و کلان به اهمیت نقش زنان در پیشبرد اهداف جامعه واقف شده‌اند. با این حال شرایط فرهنگی حاکم بر جامعه همچنان علایقی را در سطح جامعه به نمایش می‌گذارد که مانع ارزش گذاری واقعی فعالیت زنان در جامعه می‌شود. یکی از شاخص‌های مهمی که به عنوان معیار توسعه جنسیتی و نیز توانمندسازی زنان مورد توجه قرار می‌گیرد. امروزه اهمیت آموزش و پرورش و ضرورت آن بر کسی پوشیده نیست (Unesco, 2006). افراد جامعه توجه ویژه‌ای به آموزش و پرورش و مدارس دارند زیرا آینده جوانان و فرزندانشان به آموزش و پرورش بستگی دارد (Reagle, 2018, p.125).

اغلب صاحب‌نظران بر این باورند که آموزش رسمی و محیط مدرسه یکی از کارگزاران اصلی اجتماعی شدن است که در رقابت با دیگر عوامل جامعه می‌تواند بر نگرش، اعتقاد و رفتار فراگیران تأثیر بگذارد (2001, p.28 Brint, et al, در بین عناصر، تشکیل‌دهنده نظام‌های آموزشی، کتاب‌های درسی به سبب تأثیرگذاری بر روی مخاطبان از اهمیت بیشتری برخوردار هستند (سیف‌اللهی و ابراهیمی، ۱۳۸۶، ص. ۶۷). در واقع کتاب‌های درسی مورد استفاده در مدارس نقش مهمی در آموزش فراگیران دارد (Toci, Aliu, 2013). آن‌ها ابزارهای بالقوه‌ای هستند که به ایجاد نگرش مطلوب در فراگیران کمک می‌کنند. به واسطه کتاب‌های درسی است که فراگیران به درکی از خویشتن درست می‌یابند (Sumalatha, 2004, p.62, K. & Ramakrishnaiah, D., یادگیری و انگیزه پیشرفت دانشجویان آموزش دیده از طریق تناوآ نسبت به دانشجویانی که از طریق روش معمول آموزش دیده‌اند بالاتر است (برات دستجردی نگین، عابدینی یاسمین، ۱۳۹۵، ص. ۳۹۱-۴۰۷). کتاب‌های درسی تأثیر قابل توجهی در توسعه نقش جنسیتی کودکان دارند (حساسی، ۱۳۸۵). زیرا آنچه به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود شامل بسیاری از کلیشه‌های جنسیتی است (زارع و همکاران، ۱۳۸۹). بنابراین کتاب‌های درسی اولین منبع اصلی و رسمی انتقال ارزش‌های جامعه به دانش‌آموزان بوده و یک نیروی بسیار قدرتمند در فرآیند شکل‌گیری نقش‌های جنسیتی کودکان و نوجوانان محسوب می‌شوند (Taylor, 2003, p.301). به عقیده فرویلی درک کودکان از جنسیت تا حد زیادی تحت تأثیر تصاویر و متون کتاب‌های درسی قرار می‌گیرد (فروتز، ۱۳۸۹). این پرسش کلیدی را مطرح می‌کند که کتاب‌های

درسی مدارس چه چیزهایی درباره جنسیت به کودکان و نوجوانان ما می‌آموزند؟ گفتنی است ضرورت طرح چنین پرسشی در کشورهایی که نظام آموزشی متمرکز داشته و کتاب درسی به عنوان منبع اصلی اطلاعات و انتقال فرهنگی است و نقش عمده‌ای در فرآیند جامعه‌پذیری جنسیتی دانش‌آموزان دارد (مصلی‌نژاد، ۱۳۸۷)، اهمیت بالایی پیدا می‌کند. این تحقیق در پی پاسخ‌گویی به این سؤال است که مؤلفه‌های اساسی گفتمان جنسیتی در کتب ادبیات فارسی و زبان انگلیسی و علوم اجتماعی دوره دوم متوسطه دبیرستان چگونه بازنمایی می‌شوند. با توجه به ریشه‌های عمیق چگونگی صورت‌بندی مفاهیم جنسیتی برای پی بردن به ابعاد موضوع و ماهیت کیفی تحقیق، از نظریه تحلیل گفتمان انتقادی استفاده می‌کنیم. در تحقیق دیگر جنسیت به نفع دختران به عنوان عامل پیش‌بینی‌کننده قابل توجهی برای سه زیرمقیاس توجه به احساسات، تمایز احساسات و بازسازی خلقی بودند. در مقایسه منزلت‌های هویت عقیدتی و بین شخصی، هویت بین شخصی توانایی پیش‌بینی کنندگی بیشتری داشت (رحیمی‌نژاد، انجدانی، ۱۳۹۵، ص. ۲۱۶-۲۳۴) و (Lee, Collins, 2008).

یکی از دلایل رشد نظریه گفتمان این نظریه تغییراتی است که در حوزه زبان در دهه ۱۹۷۰ و در نظریاتی چون منوتیک، نظریه انتقادی و ساختارگرایی در دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ اتفاق افتاد (Howthorn, 2012). در گفتمان سازنده، فقط با فاصله گرفتن از نقش سنتی انتقال اطلاعات و نزدیک شدن به مفهوم تعامل اطلاعات است که می‌تواند هویت و روابط اجتماعی را احیاء کند و در جهان اجتماعی، تغییرگسترده‌ای به نفع واقعیت اجتماعی، تاریخی و فرهنگی و در نهایت دانش انسانی، ایجاد نماید (شکری و همکاران، ۱۳۸۶، ص. ۴۰-۴۹) در مطالعه‌ای دیگر هدف از پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع دبیرستان بر اساس خودمهارگیری، اعتیاد به فناوری‌ها (اینترنت، تلفن همراه و بازی‌های رایانه‌ای) و ابتلا به اختلال کم‌توجهی/ فزون‌کنشی است (عابدینی یاسمین، ۱۳۹۵، ص. ۹۷).

ادبیات هر جامعه‌ای به خصوص ادبیات کهن آن، از نقطه نظر مطالعات اجتماعی و فرهنگی، بازنمایی‌کننده زندگی اجتماعی، فرهنگ و تاریخ آن جامعه است (فرکلاف، ۱۳۸۴). بسیاری از جامعه‌شناسان و منتقدان ادبی، با علم به اینکه آثار فرهنگی در بستری اجتماعی تولید می‌شوند، (نوذری، ۱۳۹۰، ص. ۲۲۵) مدعی‌اند که متون ادبی و روایی را می‌توان داده

لحاظ توجه به هر دو جنس در آن موج می‌زند. این امر دلالت بر وجود نابرابری و تبعیض جنسیتی در نظام آموزشی در ایران بوده و این تحقیق تلاشی است صرفاً در بازنمایی این موضوع در کتاب‌های درسی و بیان مصادیق آن.

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت کنندگان: با توجه به موضوع پژوهش (چگونگی بازنمایی جنسیت در کتاب زبان انگلیسی در دوره دوم دبیرستان) و ویژگی‌های روش تحلیل محتوا که معمولاً بر بررسی جوهر پیام و پاسخ به سؤال چه و چگونه تأکید دارد؛ روش انجام تحقیق، تحلیل محتوای کمی و کیفی به صورت ترکیبی می‌باشد. در روش تحلیل محتوای کیفی متن دروس و تصاویر، انتخاب شده است که در این بخش کیفیت بازنمایی‌ها مورد بررسی قرار گرفته است. روش تحلیل محتوای کمی نیز برای مقایسه کمی تعداد تصاویر، اسامی و ضمائم مؤنث و مذکر مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین تعداد مؤلفان و طراحان کتاب‌ها از نظر جنسیت با هم مقایسه خواهند شد. تعداد شخصیت‌های مذکر و مؤنث حاضر در متون درسی هر کتاب با هم مقایسه شده است؛ در این بخش تکرار اسامی اهمیت ندارد بلکه تعداد شخصیت‌های حاضر از هر جنس در متن هر درس با هم مقایسه می‌شود. در آخر نیز تعداد نویسندگان و شاعران متون درس‌ها در هر کتاب با لحاظ کردن جنسیت آن‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. نظر به ماهیت روش اخیر، اطلاعات از پیش ثبت شده در کتاب زبان انگلیسی در دوره دوم دبیرستان به روش پرسشنامه معکوس مورد بررسی قرار گرفته‌اند. در این پژوهش واحد عنوان کتاب‌های زبان انگلیسی در دوره دوم دبیرستان، واحد متن، هر یک از دروس این کتاب‌ها، واحد ثبت شامل عناصر یک متن (تصاویر، اسامی و ضمائم، جملات)، واحد شمارش، تعداد اسامی، تصاویر و جملات و واحد تحلیل، جنسیت (مذکر یا مؤنث بودن) می‌باشد. در هر کتاب زبان انگلیسی که مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ برای شمارش تعداد اسامی که دلالت مذکر یا مؤنث دارند، اسامی مذکر و مؤنث در متن هر درس مورد شناسایی قرار گرفته و شمارش می‌شوند. کلماتی مانند مرد، پسر، آقا، شوهر و جزو اسامی مذکر و کلماتی مثل زن، خانم، دختر و... در شمار کلمات مؤنث محاسبه شده است. در شمارش تصاویر، هر تصویری که چهره‌ی جنس مذکر یا مؤنث در آن پیدا است مورد شمارش قرار گرفته

های جامعه‌شناختی محسوب کرد (ون دایک، ۲۰۱۳) و می‌توان از آن‌ها به عنوان شاخصی برای مطالعه روابط و نگرش‌های اجتماعی استفاده کرد (Brint, S. G. & M. F. Contreras & M. T. Matthews.) (p.:1500,2001). از نظر آن‌ها، متون ادبی و روایی، بازنمایی‌کننده مسائل اجتماعی و تجربیات زیسته آدمیان هستند (Frawley,2008) از خلال مطالعه آن‌ها می‌توان فرهنگ و تاریخ اجتماعی و فرهنگی جوامع را بازسازی کرد (یارمحمدی و خسروی‌نیک، ۱۳۸۰). براساس همین استدلال‌ها، آن‌ها تحلیل‌های خود درباره بازنمودهای متنی و ادبی را صورت‌بندی کرده‌اند (فوکو، ص. ۱۲۷).

چهارچوب نظریه بازنمایی استریناتی، ۱۳۸۰؛ کنی، ۲۰۰۵؛ دووینیو، ۱۳۷۹؛ ولف، ۱۳۶۷ نظریه بازنمایی از نظرات فوکو الهام می‌گیرند. در این رویکرد، بازنمایی‌های متنی با مناسبات متحول شونده قدرت پیوند می‌خورد (امینی، بیرجندی، ۱۳۹۱، ص. ۱۷۱). از منظر فوکویی، قدرتی که با بازنمایی گره می‌خورد، قدرتی سلبی نیست، بلکه ماهیتی مولد دارد. بنا بر نظر فوکو، قدرت چیزها را تولید می‌کند، واقعیت را می‌سازد و قلمروی از چیزها و آیین‌های حقیقت را ایجاد می‌کند (امینی، بیرجندی، ۱۳۹۱، ص. ۱۲۸). با رویکرد تبارشناختی فوکویی، این متون حامل گفتمان‌هایی درباره جنسیت و امر جنسی هستند و تحلیل گفتمان جنسیت در متون ادبی اثرات مهمی در شکل دادن به هویت‌های اجتماعی مردان و زنان دارند. هدف این گفتمان‌ها نیز برساختن سوژه‌های جنسیتی موافق و مطیع است (ون دایک، ۲۰۱۳، ص. ۷۱).

این گفتمان‌های معطوف به ساختن سوژه‌های جنسیتی، به خصوص در متون تجویزی به تعبیر فوکو، بروز و ظهور بیشتری دارند (ایلی، ۱۳۸۸). منظور متونی است که شکل‌شان هرچه باشد (خطابه، گفت و گو، رساله، مجموعه احکام، نامه‌ها و غیره)، موضوع اصلی‌شان طرح قواعد رفتار است (شکری و همکاران، ۱۳۸۶، ص. ۴۳) و به افراد امکان می‌دهند از خودشان در مورد رفتارشان پرسش کنند (شیخاوندی، ۱۳۸۵)، (میرفخرایی، ۱۳۹۳) و (میلز، ۱۳۹۳) مراقب آن باشند، آن را شکل دهند و خودشان را به منزله سوژه اخلاقی بسازند (امینی، بیرجندی، ۱۳۹۱، ص. ۱۳۴).

بر این اساس مسأله اساسی که این پژوهش خواهان پاسخ به آن است این است که کتاب‌های آموزشی مقطع دبیرستان و به صورت خاص سال دوم دبیرستان حاکی از رویکردی سنتی و کلیشه‌ای و عدم تناسب و توازن به

۳. ضریب اهمیت هر مقوله باید محاسبه شود. هر مقوله که دارای بار اطلاعاتی بیشتری باشد، از درجه اهمیت بیشتری برخوردار است. برای این منظور از رابطه $(W_j = E_j / (\sum E_j))$ استفاده می‌شود (بیکر، ۱۳۸۲). بررسی داده‌ها در این پژوهش به صورت کتاب‌خوانی و از نه کتاب که در مدارس ایران تدریس شده‌اند به صورت کمی و کیفی انجام گرفته است با استفاده از فن تحلیل محتوا و طبق الگوی کوه فرکلاف برای پژوهشگران در عرصه تدوین کرده و با توجه به اینکه پژوهشگر در تعیین معیارها و چارچوب تحلیل مطالب آزاد بوده مؤلفه‌های اسامی تصاویر از داخل کتاب‌ها گردآوری شده است سپس پس بسامد هر یک از مؤلفه‌های تعیین شده است تا علاوه بر میزان کاربرد هر مؤلفه در هر کتاب و پایه تحصیلی تفاوت بهره‌گیری هر یک از آن‌ها مورد تحلیل قرار گیرد لازم به ذکر است که فراوانی مؤلفه‌ها در هر کتاب و پایه بدون تکرار در هر درس جمع‌آوری شده‌اند تا بتوان از حضور آن مؤلفه‌ها تحلیل جامع و دقیقی ارائه داد.

یافته‌ها

یافته‌ها که کتاب مطالعات اجتماعی، از بیشترین میزان توجه به تصاویر مربوط به جنسیت، و کتاب زبان انگلیسی، از کمترین میزان توجه به تصاویر جنسیتی برخوردار بوده‌اند. جدول (۱) اطلاعات مربوط به مشاهدات از کتاب زبان انگلیسی را به نمایش گذاشته است. همچنین در نمودار ۱ توزیع فراوانی و درصد کتاب زبان انگلیسی سال دهم و یازدهم و دوازدهم دوره متوسطه به تصویر کشیده شده است.

است. (البته در تصاویری مانند راهپیمایی، کلیت تصویر مورد تحلیل واقع شده است.) همچنین در هر کتاب مؤلفان و طراحان، از هر جنس شمارش و با هم مقایسه شده‌اند. این کار برای نویسندگان و شاعران متون دروس هر کتاب نیز تکرار شده است. در هر کتاب، تعداد دروسی که به معرفی شخصیت‌ها از هر جنس پرداخته است؛ با هم مقایسه شده‌اند. متن دروس و تصاویر به صورت کیفی مورد تحلیل واقع شده‌اند. پاسخ به این پرسش‌ها که کیفیت بازنمایی‌ها، برای هر جنس در این کتاب‌ها چگونه است و چگونه در متن دروس و تصاویر، کلیشه‌های جنسیتی باز تولید می‌شوند؛ بخش تحلیل محتوای کیفی پژوهش را تشکیل می‌دهد.

(ب) ابزار

در این تحقیق از روش تحلیل محتوا استفاده شده است. در تحلیل محتوا، پژوهشگر پیام‌های مشخصی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده تا بدین گونه به سؤالات تحقیق پاسخ دهد (آذر، ۱۳۸۰). تحلیل محتوا در تکنیک آنتروپی شانون مراحل این روش بدین صورت می‌باشد (ظهره‌وند، ۱۳۸۵).
۱. ماتریس فراوانی‌های مورد نظر باید به هنجار شود. برای این منظور از روش نرمال‌سازی خطی استفاده می‌شود:

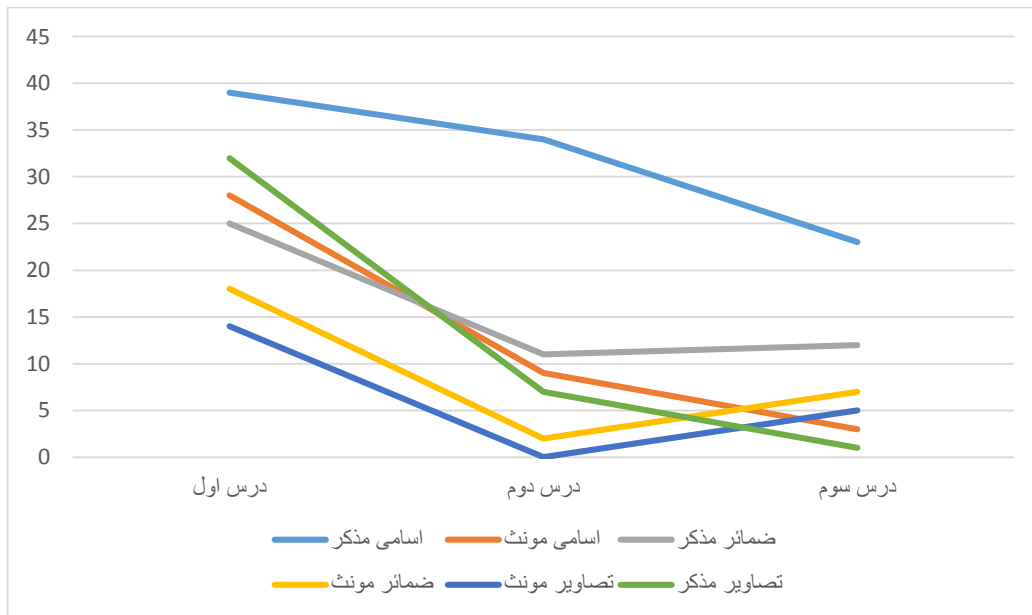
$$p = \frac{F_{ij}}{\sum_{j=1}^m F_{ij}} \quad (i=1,2,3,\dots,n, j=1,2,\dots,m)$$

۲. بار اطلاعاتی هر مقوله باید محاسبه شود. برای این منظور از رابطه زیر استفاده می‌شود: (صمدی، ۲۰۰۱)

$$E_j = K \sum_{h=1}^m p_{ij} \ln p_{ij} \quad (i=1,2,\dots,m) \quad K = \frac{1}{\ln m}$$

جدول ۱. کتاب زبان انگلیسی سال دهم دوره دوم متوسطه (منبع نویسندگان، ۱۴۰۰)

درس‌ها	اسامی		ضمائز	
	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث
سال دهم				
تمرین دوره‌ای شماره ۱	۱	۱	۸	۶
درس اول	۳۴	۷	۲۶	۲
درس دوم	۲۲	۴	۱۶	۵
درس سوم	۳۴	۱۲	۳۵	۱۶
درس چهارم	۰۳	۱۹	۱۹	۱۶
درس پنجم	۱۵	۵	۲۳	۳
درس ششم	۱۲	۳	۵	۲
تمرین دوره‌ای شماره ۲	۱۷	۱۲	۱۳	۵
سال یازدهم				
درس اول	۶	۳	۲	۴۰
درس دوم	۱۰	۷	۵	۳۱
درس سوم	۳	۱	۶	۲۰
سال دوازدهم				
درس اول	۲۵	۲۸	۳۹	۱۸
درس دوم	۱۱	۹	۳۴	۲
درس سوم	۱۲	۳	۲۳	۷

نمودار ۱. توزیع فراوانی و درصد کتاب زبان انگلیسی سال دهم و یازدهم و دوازدهم دوره متوسطه

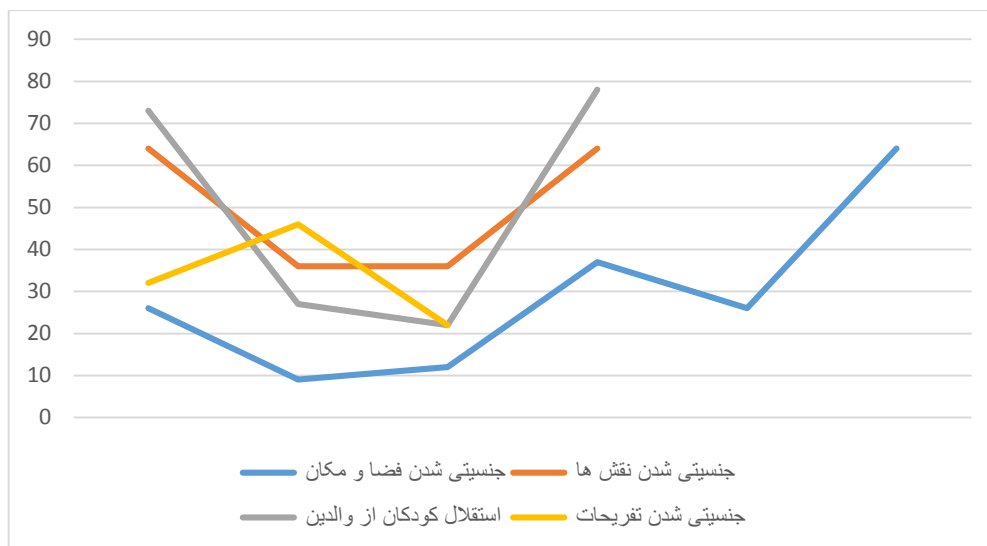
جنسیتی شدن نقش‌ها و زنانه شدن ابراز احساسات عاطفی و جنسیتی شدن فضا و مکان رابطه معنی‌داری وجود دارد.

بخش کمی

با توجه به جداول ۲ و ۱، نتایج میانگین و f و نتایج بدست آمده در آزمون t نشان می‌دهد که بین جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی توسط والدین و جنسیتی شدن استقلال کودکان از والدین و جنسیتی شدن تفریحات و

جدول ۲. مقوله جنسیتی شدن فضا و مکان در کتاب زبان انگلیسی

متغیر	فراوانی	درصد
حضور زن در خانه	۲۰	۰/۲۶
حضور مرد در خانه	۷	۰/۹
حضور زن در بازار	۹	۰/۱۲
مردانه شدن فضای عمومی (جز بازار و خیابان)	۲۹	۰/۳۷
فضای مشترک (غالباً مورد استفاده مردان)	۲۰	۰/۲۶
زن در نقش مادری	۳۵	۰/۶۴
زن در سایر نقش‌ها	۱۹	۰/۳۶
مرد در نقش پدری	۲۹	۰/۳۶
مرد در سایر نقش‌ها	۵۰	۰/۶۴
وابستگی دختر به والدین	۸	۰/۷۳
استقلال دختر از والدین	۳	۰/۲۷
وابستگی پسر به والدین	۵	۰/۲۲
استقلال پسر از والدین	۱۷	۰/۷۸
تفریحات دختران	۹	۰/۳۲
تفریحات پسران	۱۳	۰/۴۶
تفریحات مشترک (غالباً توسط پسران)	۱۶	۰/۲۲

نمودار ۲. توزیع فراوانی و مقوله جنسیتی شدن فضا و مکان در کتاب زبان انگلیسی

بخش استنباطی

جدول ۳. تحلیل ناپارامتریک من ویتنی چند متغیری آزمودنی‌های پژوهش

متغیر	من ویتنی	درجه آزادی	ویلکاکسون	سطح معنی داری
جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی توسط والدین	۲۵۷۵/۵۰	۴	۴۹۹۰/۵۰	۰/۰۰۰
جنسیتی شدن استقلال کودکان از والدین	۲۸۰۵/۰۰	۴	۶۵۴۶/۰۰	۰/۰۰۶
جنسیتی شدن تفریحات	۲۶۳۵/۰۰	۴	۵۰۵۰/۵۰	۰/۰۰۲
جنسیتی شدن نقش‌ها	۲۸۴۶/۰۰	۴	۵۲۶۱/۰۰	۰/۰۰۲
زنانه شدن ابراز احساسات عاطفی	۲۷۵۷/۵۰	۴	۶۴۹۴/۵۰	۰/۰۰۰
جنسیتی شدن فضا و مکان	۲۸۴۴/۵۰	۴	۶۵۸۵/۵۰	۰/۰۰۸

بازتاب آن در کتاب‌های درسی چندان منطقی به نظر نمی‌رسد. همچنین برای اصلاح شرایط ابتدا باید زمینه‌ی فرهنگی فراهم آید و یکی از ابزارهای مهم برای نیل به این هدف کتاب‌های درسی است. این پژوهش نشان داد که باز تولید کلیشه‌های تبعیض‌آمیز جنسیتی به صورت پنهان و گاه آشکار در کتب آموزشی از طریق تصاویر و متون ادبی صورت می‌پذیرد.

نتایج نشان داده که تصاویر و متون کتاب‌ها قدیمی و سنتی است و با جامعه امروز زنان ایرانی هماهنگی و مطابقت ندارد. نقش‌های مردانه بیشتر بود و نگاه نابرابر و تبعیض‌آمیز به زنان، به نوعی تأکید بر برتری داشتن جنس مرد به عنوان جنس اول نسبت به زنان به عنوان جنس مغلوب و دوم بوده است. در تحقیق حاضر با توجه به تحلیل محتوایی‌ای که از کتاب درسی زبان انگلیسی دوره دوم متوسطه انجام گرفت، این واقعیت تلخ نمود پیدا کرد که سیاست آموزش و پرورش به نقش و حضور زنان، نگاهی تبعیض‌آمیز بوده است. از جمله راه‌های عملی برای جبران این نقیصه می‌توان به مواردی از قبیل: در نظر گرفتن علائق زنان و مردان در قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، اصلاحات سیاسی، بازتولید منابع درسی، تسهیل ادامه تحصیل برای زنان، ایجاد محیط آموزشی امن و مناسب برای هر دو گروه جنسیتی، تغییر و توسعه.

مراتب سپاس ژرف خود را از همکاری و همگامی صمیمانه تمامی شرکت‌کنندگان در این پژوهش و نیز از تمامی معلمان، مدیران و پرسنل که در راه گردآوری یافته‌های پژوهش حاضر با ما نهایت همکاری را داشتند به عمل می‌آوریم. رویکردها و بهینه‌سازی مهارت‌های معلمان تا حدودی می‌تواند عدالت اجتماعی و رفع تبعیض را برای زنان در کتب درسی فراهم نماید. واقعیت آن است که زنان امروز جامعه مادر عرصه‌های گوناگون اجتماعی فعال شده‌اند. امروز آنان را می‌توان در عرصه‌های ادبی، علمی نظیر المپیادها، و دانشگاه‌ها، ادارات و مشاغل خارج از خانه، حتی در مناصب سیاسی و میدانی ورزشی دید. هرچند این میزان از حضور در مقایسه با مردان قابل قیاس نیست؛ اما نادیده گرفتن همین مقدار از این واقعیت اجتماعی و عدم بازتاب آن در کتاب‌های درسی چندان منطقی به نظر نمی‌رسد.

عدم تناسب جنسیتی در کتاب‌های درسی این ضرورت و عزم جدی را در خط مشی‌گذاری و جهت‌گیری اجتماعی در آموزش و پرورش به نفع مفهوم عدالت در برابری جنسیتی، دوچندان می‌کند. بر متولیان امر شایسته

به این معنی که آموزه‌های موجود در فرم تصاویر و نوشتار و عکس در کتاب ادبیات زبان انگلیسی در جنسیتی شدن فضای آموزشی به دختر و پسر اثر معنی‌داری دارند و فضای بین جنسیت دختر و پسر را این آموزه‌های کتاب زبان انگلیسی، افزایش می‌دهد و نقش‌های آنان را از هم مورد تفکیک قرار می‌دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

کتاب‌های مورد بررسی در این پژوهش در مؤلفه‌های کمی، نظیر تصاویر، اسامی، مؤلفان کتاب‌ها، نویسندگان متون درس‌ها و شخصیت‌های حاضر در متون، حضور بسیار گسترده مردان و اندک زنان را نشان می‌دهند. ۹۵ درصد تصاویر، ۸۵ درصد اسامی، ۹۵ درصد بزرگان و مشاهیر معرفی شده، ۹۳ درصد نویسندگان و شعرای متون درسی، ۷۶ درصد مؤلفین و گروه برنامه‌ریزان و ۸۷ درصد شخصیت‌های حاضر در متن دروس را مردان تشکیل می‌دهند. از نظر کیفی نیز این کتاب‌ها مردان را عاقل‌تر، داناتر، قوی‌تر، مدیرتر و شایسته‌تر معرفی می‌کنند، زن‌ها اغلب در حال گریه و زاری و ابراز عجز و ناتوانی بوده و کارهای محوله به آن‌ها در سطح بسیار پایین می‌باشد. واقعیت امروز جهانی با رویکردهای انتقادی، حضور هر چه بیشتر زنان در مسائل اجتماعی و البته آموزشی تشویق می‌نماید. بنظر می‌رسد در کتاب‌های درسی به خصوص ادبیات فارسی، علاوه بر این که متأثر از نیت هدفمند مؤلفان هستند؛ مهم‌تر از آن تحت تأثیر میراث ادبی، فرهنگی و تاریخی ایرانیان قرار دارند. اگر اصلاحی باید صورت پذیرد؛ علاوه بر وارد میدان نمودن زنان نویسنده و مؤلف و رعایت انصاف در شاخص‌های کمی بازنمایی از هر دو جنس مانند تصاویر، اسامی و اشخاص حاضر در متن دروس و...، باید کیفیت بازنمایی‌ها مدنظر قرار گرفته و بالاتر از آن، اصلاح نگرش‌های جنسیتی در اجتماع به شکلی فرهنگی صورت پذیرد و فعالان فرهنگی در همه‌ی زمینه‌ها موارد فوق را به صورت هدفمند پیگیری و لحاظ نمایند.

واقعیت آن است که زنان امروز جامعه ما در عرصه‌های گوناگون اجتماعی فعال شده‌اند. امروز آنان را می‌توان در عرصه‌های ادبی، علمی نظیر المپیادها و دانشگاه‌های ادارات و مشاغل خارج از خانه، حتی مناصب سیاسی و میدانی ورزشی دید. هرچند این میزان از حضور در مقایسه با مردان قابل قیاس نیست؛ اما نادیده گرفتن همین مقدار از این واقعیت اجتماعی و عدم

است که با بازتولید و بازنویسی مطالب آموزشی و بکارگیری عدالت جنسیتی به هویت اجتماعی زنان در جهت توسعه شاخص‌های پیشرفت اجتماعی و آموزشی در کشور کمک شایان توجه‌ای گردد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: پژوهش حاضر با رعایت اصول اخلاقی از جمله کسب رضایت‌نامه کتبی به منظور شرکت در پژوهش؛ احترام به اصل رازداری شرکت کنندگان به طوری که جهت محرمانه بودن، شرکت کنندگان کدگذاری شده و اسامی

آن‌ها حذف گردید؛ ارائه اطلاعات کافی در مورد چگونگی پژوهش به تمام افراد شرکت‌کننده و آزاد بودن آن‌ها برای خروج از روند پژوهش انجام شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حمایت مالی می‌باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول محقق اصلی این پژوهش است. نویسنده دوم استاد راهنما و نویسنده سوم استاد مشاور رساله می‌باشند.

تضاد منافع: نویسندگان مقاله حاضر اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تعارض منافی در نگارش این پژوهش وجود ندارد.

References

- Abedini Yasmin (2016). Relationship between self-control, technology addiction and academic achievement in normal students and lack of attention / increase. *Journal of Psychological Sciences*; pp.79-97. [Link]
- Amini, Mohadeseh and Birjandi, Parviz (2012). Gender bias in Iranian high school EFL textbooks. *English Language Teaching* 5 (2), 134-147. [Link]
- Azar, Adel (2001). Entropy Method, Shannon for Data Processing, Extended Content Analysis, *Journal of Humanities University*, 2002;. No. 37-38, pp. 12-12. [Link]
- Baker, Terzal (2003). How to conduct social research, translation: Naibi, H., Tehran: *nei*. [Link]
- Barat Dastjerdi Negin, Abedini Yasmin (2016). The role of tone in students' academic self-efficacy in learning English language skills, *Journal of Psychological Sciences*.; pp. 391-407. [Link]
- Brint, S. G. & M. F. Contreras & M. T. Matthews. (2001). *Socialization messages in primary schools: an organizational analysis*. *Sociology of education*, 74, 157-180. [Link]
- Fairclough, N (2007). *Critical Discourse Analysis*, translated by Fatemeh Shayesteh Piran et al., Tehran, *Center for Media Studies and Research*. [Link]
- Foorootan, Y (2010). Gender socialization in the textbooks of development and politics of Iranian women. *Women in Development and Politics* (Women's Research), 8 (3), 195-216. [Link]
- Frawley, Timothy J(2008). Gender Schema and Prejudicial Recall: How Children Misremember, Fabricate, and Distort Gendered Picture Book Information. *Journal of Research in Childhood Education*; - 22.https://doi.org/10.1080/02568540809594628
- Hasasi, A. (2006). Portrait of a woman in the elementary school reform book: The way to achieve equal opportunities, *Journal of Education*; 3,121-145. [Link]
- Howthorn, J. A (2012). *concise glossary of contemporary literary Theory*, London: *Edward Arnold*. (15). [Link]
- Ili, Yahya (2009). What is discourse analysis?, *International Journal of Public Relations Scientific Educational*; 11 (3): 37-46. [Link]
- Lee, J. F. K. and Collins P. (2008), "Gender voices in Hong Kong English. (24.) DOI:10.1007/S11199-008-9414-6
- Mills, Sara (2014). *Discourse*, translated by Fattah Mohammadi, Zanjan, third millennium; *neshaneh Publications*, Tehran. [Link]
- Mir Fakhraei, H. (2014). *Discourse analysis process*. Tehran: *Center for Media Studies and Research*. [Link]
- Mosallanejad, Abbas (2008). Analysis of Political Culture in Contemporary Iran Based on Discourse Approach, *Journal of Political Studies*, number 1. [Link]
- Nozari, Hossein Ali (2011). *Postmodernity and Postmodernism: Definitions, Theories and Applications* Tehran, *Naghsh Jahan Publications*. [Link]
- Rahiminejad Abbas, Anjodani Ensieh (2016). The relationship between identity status and emotional intelligence in male and female high school students. *Journal of Psychological Sciences*; pp. 216-234. [Link]
- Reagle, Christina, (2018). *Creating effective schools where all students can learn, western Washington University*. *The rural educator*, 27(3), 10. doi: 10.35608/ruraled.v27i3.491.
- Samadi Masoumeh, Mehdi Davaei (2001). Investigating the relationship between parents' metacognitive experience and students' metacognitive experience and their academic achievement. *Cognitive Science News; Quarterly Journal of Cognitive Sciences*; 3 (4): 27-35 (20.). [Link]
- Seifollahi and Ebrahimi, Maryam (2005). The role and position of women in Persian textbooks of Iranian education, *Journal of Social Science Research*, No. 1-49. [Link]
- Sheikhavandi, Davar (2006) Reflection of Gender Identities in Social Education Textbooks in Primary and Secondary Education, *Quarterly Journal of Girls' Education Issues* (87); 993-120. [Link]
- Shokri, Kadivar Daneshvarpour (2007) Academic Stress and Their Reactions in Male and Female Students Progress in Cognitive Sciences, *Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, No. 3, 289-280. [Link]
- Sumalatha, K. & Ramakrishnaiah, D. (2004). *Sex Bias in Secondary School Social Studies Textbooks: A Case Study in India*. *American Journal of Applied Sciences*, 1(1), 62-63. https://doi.org/10.3844/ajassp.2004.62.63
- Taylor, F. (2003). *Content Analysis and Gender Stereotypes in Children's Books*. *Teaching Sociology*, 31(3), 300-311. doi:10.2307/3211327

- Toci, A. Aliu, M. (2013). *Gender Stereotypes in Current Children's English Books Used in Elementary Schools in the Republic of Macedonia* doi:10.2307/3211327 Toci
- Unesco, Islamabad (2006). *Gender Analysis of School Curriculum and Textbooks*, Unesco. [\[Link\]](#)
- Van Dyke, (2013) *Studies in Discourse Analysis: From Text Grammar to Critical Discourse*. Translated by Pirooz Izadi et al., Tehran, *Center for Media Studies and Research*. [\[Link\]](#)
- Yarmohammadi, L. And Khosravi Nik, M. (2001). A method in analyzing discourse and studying socio-intellectual perspectives. *farhangname*, number; 2013. [\[Link\]](#)
- Zare, H., and Mahdavian, A., and Nahrawanian, p. (2010). The effect of the emotional content of homework on students' overt and covert memory performance. *Journal of Behavioral Sciences*, pp. 129-133. [\[Link\]](#)
- Zohrehvand, Razieh (2006). Gender Sensitive Education Law in Educational Planning of General Education Course, *Education Quarterly jurnal*; 2.1 (77) 147-174. [\[Link\]](#)